מן העגלה מפני שהיא כובשת:

גבו עגלה של קטן ממאה מדרם דהא

סמיך עלויה ונטלת בשבת משום דאיכא

תורת כלי עלה ואינה נגררת אלא על גבי

כלים על גבי כלים אין על גבי קרקע לא

מאי מעמא דקא עביד חריץ מני ר' יהודה

רא דאמר ידבר שאין מתכוון אסור דאי ר׳

שמעון האמר ידבר שאין מתכוין מותר

סמה בי אדם ממר יגורר אדם ממה יכורר אדם ממה סמה (דתנן) סרבי

כמא ומפסל ובלבר שלא יתכוין לעשות

חריץ אימא סיפא ר' יהודה אומר אין הכל

נגררין בשבת חוץ מן העגלה מפני שהיא

כובשת מפני שכובשת אין אבל חריץ לא

עבדא תרי תנאי ואליבא דרבי יהודה:

הדרן עלך יום מוב

יואין גותנין מן הביברים ביו"מ יואין גותנין יארן דגים מן

מן הביברין ונותנין לפניהם מזונות רשב"ג

אומר ילא כל הביברין שוין זה הכלל כל

לפניהם מזונות אבל צדין חיה ועוף

המחוחר

צח א ב מיי' פ"י מהל' כלים הלכה ז: צמ ג מיי פכ"ה מהלי כלים הלכה טו: ד מיי׳ פ״א מהלכות

שבת הלכה ה סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי שלו סעיף א: א ה מיי׳ פ״ב מהלכות י"ט הלכה ז סמג לאון עה טוש"ע א"ח סי' חלו

מעיף א: ב ר מיי שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ב: ג ז מיי שם הלי ז סמג בס מוש"ע שם סעיף ו:

רבינו חננאל

[מתני'] הרחיים של פלפלין טמאה משום שלשה כו'. ל) פירוש כלי עץ חקוק. ובאמצעיתו טס של ברזל קבוע במסמרים עומדים מלמטה, והוא נקוב נקבים דקים כמיז התחתון, ומצופה ראשו של עליון ברזל עשוי כמין פטפוטין בלוטין קטנים קטנים. ונותן הפלפלין באותו הברזל המתוח באמצע החקוק לאורכו הנקוב ככברה מצופה ברזל כמין פטפוטין קטנים (יתר גפים כמעט) [גסין יותר מעט] מן הנקבים, ונותן הפלפלים על הברזל וטוחן בעליון, וכשישחק יורד מז הנקבים למטה. נקב גדול (סותם) [סתום] כשרוצה פותח ונוטל הפלפלין השחוקין. ומפורש בגמ' שלנו, וגם בירושלמי. פירש כן פיוש ביוושלהי, התחתון כלי קיבול, העליון משום כלי מתכות, אמצעי משום כברה. [מתני'] עגלה של קטן טמאה מדרס, דהא קסמיך עלה. וניטלת בשבת משום דאיכא תורת בשבת משום דאיכא תורת כלי עליה. ואינה נגררת אלא ע"ג כלים, אבל על הקרקע לא דעביד חריץ, ומשום דאמר דבר שאין מתכוין אסור. שהוא שונה הכלים אין נגררין . חוץ מן העגלה מפני עושה אלא כובשת. ור׳ שמעון תני גורר אדם מטה וכסא וספסל בשבת ובלבד שלא יתכוין , לעשות חריץ, ואין צריך לומר ביו"ט. ל) [תוספתא] דלת הנגררת ומחצלת הנגררת וקנקליה הגורר, פותחין ונועלין בהן בשבת ואין צריך לומר ביו״ט. הדרן עלך יום מוב

בלבדו אולא דמי למספרים של פרקים ואזמל של רהיטני חי דהתם ב

רש"י אע"ג שהיא של עץ ואין לה בית מתני' אהרחים של פלפלין ממאה משום קיבול שאין נשאר בה כלל מכל מקום גזרו עליה משום ארוג ולא נראה שלשה כלים משום כלי קבול ומשום כלי דלא שייך ארוג במעשה של עדג כי מתכת ומשום כלי כברה: גמ' יתנא אם [בלמר ופשתים ונראה לפרש] תחתונה משום כלי קבול אמצעית משום בכברה של סלתות דקאמר בירושלמי כלי כברה עליונה משום כלי מתכת: מר, מר, מדרם כברות של סלתות טתאה משום שיש עליה תורת כלי שמקבלת הסובין ונטלת בשבת פואינה נגררת אלא על גבי שאינן יכולין לנאת דרך נקבים והא כלים ר' יהודה אומר כל הכלים אין נגררין דקאמר משום כלי כברה ולא קאמר

משום בית קיבול ה״ק משום תורת קבול כלי כברה דחשיב קבול שלה כדפיי: עגלה של קמן. פירט הקונטרס שהקטן יושב בחוכה ולח נהירא דמאי קא משמע לן פשיטא הא אין לך כלי מיוחד גדול מזה לכך נראה לי דהיינו כלי שעושין לקטנים להתלמד להלוך והיא עומדת על שלשה אופנים ואוחז בה בידיו והיא מתגלגלת לפניו תמיד:

הדרן עלן יום מוב

אין צדין דגים מן הביברין וכו'. פירש רש"י דאע"ג דאוכל נפש מותר היינו דוקא כגון בשול ואפייה ושחיטה דאי אפשר מערב יום טוב דיותר טוב פת חמה וגם בשול בי"ט ושחיטה שמא יסריח אבל נידה אפשר לצודו מערב י"ט ויניחנו במים במצודתו ולא ימות ולא נהירא כדמפרש בריש מכילמין (דף ג. ושם) גבי גורה שמא יתלוש דאין לחלק באוכל נפש בין אפשר לעשותו מערב יום טוב לאי אפשר אלא דוקא

במכשירין יש חלוק לכך נ"ל ט כפר"ח מקינו"ן שפירש לעיל [דף ג. סד"ה גורה] משום דדמי לקלירה:

ואין נותנין לפניהם מזונות. פירש רש"י דאין מזונותן עליו דהם אוכלים עשב הנמצא במים וגם פעמים אוכלים עפר וגדולים אוכלים הקטנים ואפילו למאן דשרי מאך אשר יאכל לכל נפש (שמות יב) דמשמע אפילו בהמה מכל מקום דגים לא הואיל ואין מזונותן עליך ותימה דבגמרא פריך ורמינהי ביברין של חיה ועוף אין לדין וכו' ומשני כאן בביבר קטן כאן ביברין של חיה ועוף אין לדין וכו׳ ומשני כאן בביבר בביבר גדול והשתא תינח מלידה ללידה תרלת שפיר אלא מזונות מאי תרצת דבמתני' אמרי' ונותנין לפניהם מזונות והתם אמרי' אין נותנין לפניהם מזונות ה לכך נראה לי דהא תליא בהא אי לידה מותרתו מותר נמי ליתן לפניהם מזונותו והכי פירושו אין לדין דגים מן הביברין וכו' ואין נותנין לפניהם מזונות גזרה שמא ילודם דהא לידה שלהן אין מותרת ביום טובה והשתא כשמתרץ בגמרא מלידה ממזונות נמי ניחא דהא בהא חליא ומכל מקום קשיא דמשמע הכא דהיכא דלידה שלהן אסורה אפילו לזרוק להם מזונות אסור ובפרק מי שהחשיך (שבת דף קנה: ושם) קאמר גבי דברים שאסור ליקח מהן למשדא קמייהו שפיר דמי ויש לומר דהתם מיירי בשבת דחמיר דאוכל נפש

אידך ובגמרא מפרש לה: גבו' סחסונה. שמקבלת אבק הפלפלין

מקפת את המכבר משום כלי עץ לא מטמאה דאין קבולה קבול אלא חכמים גזרו טומאה על הכברה משום ארוג ואפי׳ אין המכבר של מתכת מטמאה משום כלי כברה. ושלנו שהיא של מתכת ודאי טמאה משום פשוטי כלי מתכות: ועליונה. שמכתשין ושוחקין בה הפלפלין טמאה משום כלי מתכות דמשום כלי עץ ליכא לטמויה דפשוטיהן טהורין אלא משום לפוי התחתון שהוא עיקר והעץ בטל אללו: בותבר' עגלה של קען. שעושין לו לשחוק ויושב עליה ומטלטלין אותו עליה: טמאה מדרם. אם התינוק זב נעשית העגלה אב הטומאה עליה נמצאת שהיא מיוחדת לישיבה ואין אומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו דאילו לא מיחדא להכי לא הות אב הטומאה כדתניא יכול כפה סאה וישב עליה כו' (שבת דף נט.): ונטלת בשבת. דתורת כלי עליה: ואינה נגררת. בשבת: אלא על גבי כלים. על גבי בגדים מפני שעושה חריץ בקרקע וחופר חייב משום חורש: מפני שלובשת. חרין הנראה בהלוכה לא על ידי חפירה הוא אלא כובשת ודורסת הקרקע ונדוש תחתיה ונעשה מקומה נמוך אבל אינו זו עפר ממקומה: גבו' לעשות חריך גרסינן: לובשת אין. כובשת הוי אבל חריך לא עבדה: מרי מנחי וחליבה דרבי

הדרן עלך יום מוב

אין לדין דגים. אף על גב דשחיטה ואפייה ובשול מאבות מלאכות הן והותרו לצורך יום טוב טעמא משום דאי אפשר מערב יום טוב דשחיטה חייש למכמר בשרא פן יתחמם ויסריח אבל לידה אפשר ללודו מבעוד יום ויניחנו במלודתו במים ולא ימות ולמחר יטלהו: ביברים. של דגים הן בריכות של מים שקורין ויביי"ר. ביברין של חיה קרפיפות מוקפין גדר סביב וכונסין לתוכן חיות הבר ויולדות ומגדלות שם: ואין נוסנין. לפני הדגים מזונות ואפי׳ למאן דאמרי נפש בהמה במשמע הני מילי דמזונותן עליך אבל דגים אפשר להם בלא מזונות שהם אוכלים שרשי עשבים וקרקע וגדול אוכל את הקטן: אבל לדין חיה ועוף. המכונסים מאתמול. קא סלקא דעתך השתא כיון דמוקפים גדר הוו להו כנלודין ועומדין אבל דגים נשמטין לחורים ולסדקים והויא לידה ביום טוב: ונותנין לפניהם מזונות. בימי החורף לריכין מזונות ואף בימי הקיך

אסור ולא שייך למגזר שמא יקח מהן אבל הכא מיירי ביום טוב דאוכל נפש מותר גזרינן דלמא כשיתן להם מזונות שמא ילוד מהם:

משום שלשה בלים. פי׳ ואם נטמא זה אפי׳ בשעת מתני' שמאה משום שלשה כלים. מקבלת טומאה על שם א שבת פו, ב׳ שבת מה: בשנת מה: משום שלשה בלים. פי׳ ואם נטמאה משום יש"נן, ג׳ פים יש"נן, ג׳ פים יש"נן, ג׳ פין יחד הואיל וכל אחד ראוי למלאכה שלשה כלים. נפקא מינה דאי נמי אול חד שמא מינה טמאה משום בין פיל דמניאן, פי שם כנ. די פיל דמניאן, פי שם כנ. הם מחוברים יותר בשעת מלחכה: בושום בדי כברה. פירש כשנופל דרך נקבי המכבר: משום כלי קבול. שכלי עץ שיש לו בית קבול הוא: אמצעית. שהיא

דמיוחדת לישיבה היא דהא סומך קטן

יהודה. חד סבר העגלה נמי כשאר כלים דעושה חרין בגרירתה שפעמים שאין האופן מתגלגל והוא נגרר וחופר ואידך סבר לא שכיח הכי ואינה אלא כובשת תחת גלגולה:

במקום דריסת בני אדם שאין עשבים עולים בו:

אין צדין דגים מן הביברין ביום טוב כו׳. אבל צדין חיה ועופות מן הביברין. ורמינן עלה הא דתניא

א) עי׳ בערוך ערך ריחים. ב) כאו ספ"ב. והמגיה בד"ו לייז דהוא בתוספתא סוכה ולא מלאתי שם.

ו) [שבת קו:], ו) [לעיל כא.], ה) [שבת מח:], ט) כפיי ר'

גליון הש"ם מתני' ואינה נגררת. עיין שבת דף פא ע"ב תוס' ב"ה והאר"י:

> לעזי רש"י ו**יביי"ר**. ברכת-דגים.

מוסף רש"י

עגלה של קטן. לנחק כה ולטלטלו עליה, טמאה מדרם. הואיל ופעמים בורט. הוחיל ופעמים שיושג עליה (שבת סו.). דבר שאין מתכוין מותר. ואף על גב דקעביד חריך והוי תולדה דחורש או

נוגה (שבת כב.). הדרן עלך יום מוב

מוסף תוספות

א. שנים א. שנים ראויים להניח בהן שום דבר, ועליון ראוי לכתוש ב. בשעת חיבורן הוי חיבור יפו אבי כאן אין בשעת מלאכה אינן מחוברין, עס. ג. דלא אשכחן דמטמא משום אריג אלא טווי ואריג שעושים מנוצה של עזים. הנאת מדרס קמ"ל. רשנ"ח. ה. וכי בשביל שאינו מקורה מצויין להם מזונות. תוס' שכת קו: ד"ה ואין נותנין. 1. דהוי כניצוד יעומד מדאורייתא. מוס׳ זס. ועי״ש ברשב״א. זס. ועי״ש ברשב״א. דחשיב טפי מזונותיהם ו. רושיב טפי מוונותיהם עליך אבל כאן שמן התורה אין ניצודין לא

דרבנז נותניז. לשנ"א.